

Respect, laat het horen

Lesbrief groep 7-8

1. Taal

Voor alles is een woord. Voor dingen, dieren, planten, kleuren, en ga zo maar door. Mensen gebruiken klanken en tekens waarmee ze met elkaar communiceren. Dat noemen we *de taal*.

Het maakt verschil welke woorden je kiest. Woorden hebben gevoel. De woorden *gooien* en *smijten* betekenen ongeveer hetzelfde, maar toch niet helemaal. *Smijten* klinkt veel sterker. Probeer nu zelf een sterker woord te vinden bij de volgende woorden.

lachen

mooi

plagen

boos

2. KlasseTaal is goede taal

Woorden doen veel met jou en met de ander. Woorden kunnen je bang, boos of verdrietig maken. Maar woorden kunnen je ook heel blij maken. Ze kunnen je bemoedigen en zelfvertrouwen geven.

Goed gedaan, klasse! Fijn om deze woorden te horen. Met *KlasseTaal* willen we zeggen: Gebruik goede taal. Daarnaast hoor je het woord 'klas' in *KlasseTaal*. Hoe gaan we met elkaar om in de klas? Hoe beoordeel jij het taalgebruik in jullie klas?

- ☐ We gaan altijd vriendelijk en respectvol met elkaar om.
- ☐ Het gaat meestal goed. Er wordt weinig gescholden en gevloekt.
- ☐ Het kan beter. Er wordt soms gescholden of gevloekt.
- ☐ Het is slecht gesteld met ons taalgebruik. Er moet echt iets veranderen.

Deze lesbrief heet **Respect, laat het horen**. Stel jezelf nu de vraag:

Wat kan ik doen, zodat er in mijn klas een goede sfeer is met respect voor elkaar?

Heb je al een goed idee? Laten we maar meteen beginnen.

Maak de zin af. Vandaag ga ik _____

Deze lesbrief is van:

3. Enquête

Scheldwoorden en vloeken hebben te maken met gevoelige onderwerpen.
Denk aan ziektes, handicaps of het geloof van mensen.

1. Hoe vaak **hoor je** deze woorden in je omgeving?

Grove woorden die te maken hebben met ...

	nooit	soms	vaak
1 geslachtsdelen en seksualiteit (bijv. kut)	☐	☐	☐
2 seksuele geaardheid (bijv. homo)	☐	☐	☐
3 erge ziektes (bijv. kanker)	☐	☐	☐
4 handicaps of beperking (bijv. mongool)	☐	☐	☐
5 afkomst, huidskleur, discriminatie	☐	☐	☐
6 geloof, godsdienst (bijv. Jezus)	☐	☐	☐

2. Hoe zit het met jezelf? Hoe vaak **gebruik je** deze woorden?

Grove woorden die te maken hebben met ...

	nooit	soms	vaak
1 geslachtsdelen en seksualiteit (bijv. kut)	☐	☐	☐
2 seksuele geaardheid (bijv. homo)	☐	☐	☐
3 erge ziektes (bijv. kanker)	☐	☐	☐
4 handicaps of beperking (bijv. mongool)	☐	☐	☐
5 afkomst, huidskleur, discriminatie	☐	☐	☐
6 geloof, godsdienst (bijv. Jezus)	☐	☐	☐

3. Spreek je wel eens iemand aan op zijn of haar taalgebruik?

- ☐ nooit
- ☐ soms
- ☐ vaak

4. Hoe reageer je als iemand scheldt of vloekt?

- ☐ Ik scheld terug.
- ☐ Ik laat niets merken, ik negeer het.
- ☐ Ik leg uit wat dit woord met mij doet.
- ☐ Ander antwoord, namelijk:

5. Hoe vaak geef je een compliment aan een klasgenoot?

- ☐ nooit
- ☐ soms
- ☐ vaak

4. Woorden hebben lagen

Ken je de **matroesjka**? Er zit steeds een kleinere pop in. Het laatste poppetje is een baby. De matroesjka heeft dus een aantal lagen. Zoiets heb je ook met woorden. In de eerste kolom geven we een voorbeeld. Doe het nu zelf in de tweede kolom met een van de volgende woorden: *voetbal – school – huis – piano – baby – vliegtuig*

	Voorbeeld	Kies een woord uit de rij hierboven.
1^e laag 	Het woord zelf. Schrijf het woord groot op. <i>Auto</i>	Het woord zelf. Schrijf het woord groot op.
2^e laag 	Wat is de betekenis van dit woord? Een auto is een vervoermiddel.	Wat is de betekenis van dit woord?
3^e, 4^e, 5^e laag 	Wat kun je vertellen over dit woord? Fantaseer. Er zijn verschillende automerken: Renault, Mercedes, Toyota enzovoort. Je kunt er mooie tochten mee maken. Er zijn ook autoraces, zoals Formule 1.	Wat kun je vertellen over dit woord? Fantaseer.
6^e laag 	Welk gevoel heb je bij dit woord? Fijn gevoel De auto brengt je snel naar je bestemming. Of: geen fijn gevoel Denk aan files, ongelukken, milieu.	Welk gevoel heb je bij dit woord?

- A. Woorden hebben een gewone betekenis, maar ook een gevoelsbetekenis. Sommige woorden raken je heel erg. Bijvoorbeeld de naam van een erge ziekte. Voor gelovigen betekent de naam van God heel veel.
- B. Je kunt de matroesjka ook vergelijken met **jezelf**. Jij hebt een buitenkant, maar ook een binnenkant. Je gevoel.

Uitleg A en B staan niet los van elkaar. Het doet veel pijn, als iemand maar 'smijt' met een woord, dat bij jou vanbinnen veel losmaakt.

Welke scheldwoorden of vloeken kunnen volgens jou echt niet?

- _____ want: _____
- _____ want: _____

5. Schelden met een erge ziekte

Moeder confronteert jongeren met foto van zieke zoontje

Marjan P. was samen met haar dochter Lynn aan het zwemmen bij een meer. Op het strand stond een groepje jongeren. Al snel ving Marjan het woord *kanker* op. En bij die ene keer bleef het niet. 'Het ging maar door', vertelt Marjan. Toen pakte ze haar telefoon en liep naar het groepje toe. Ze liet een foto zien en zei: 'Dit is mijn zoontje Robert van 4. Hij heeft kanker, en ligt nu in het ziekenhuis. Jullie zeggen zó vaak het woord kanker, dat je niet eens meer beseft wat het is. Ik ben niet boos, maar leer hiervan, oké?' De jongeren boden daarna hun excuus aan.

- a. Dit bericht verscheen in de krant, nadat Marjan P. het op facebook had geplaatst. Waarom plaatste ze het op facebook?

- b. Stel, je maakt deel uit van het groepje. Wat zou jij doen?

- ☐ Marjan P. uitlachen
- ☐ Excuus aanbieden
- ☐ Doorgaan met schelden met k.
- ☐ Stoppen met schelden met k.

6. Woordzoeker

C	O	M	P	L	I	M	E	N	T	N
A	W	S	G	R	K	L	A	S	S	E
M	S	A	T	C	E	P	S	E	R	L
I	F	M	A	U	O	J	E	D	G	L
R	E	E	K	R	E	D	N	I	J	F
P	E	N	G	I	D	R	A	A	O	T
V	R	I	E	N	D	E	L	I	J	K
D	F	E	E	L	E	B	R	A	É	E
A	N	E	T	A	R	P	T	I	U	M
B	E	W	O	N	D	E	R	I	N	G
N	P	L	U	I	M	G	O	E	D	G

aardig	klasse	samen
beleefd	leuk	sfeer
bewondering	meetellen	uitpraten
compliment	oké	vriendelijk
fijn	pluim	waardering
goed	prima	
kanjer	respect	

Oplossing:

7. Think before you speak

Maak nu zoiets met je eigen naam. Verzin bij elke letter van je naam een positief woord.